

یادداشت

مسئله خوب حکومت کردن یا حکومت مطلوب، از جمله آغازین مسائلی است که بشر به هنگام اندیشه‌ورزی در عرصه حکومت، قدرت و سیاست با آن روبرو بوده است. این امر، اندیشمندان سیاسی را به ارائه دیدگاه‌های متفاوت و اغلب متضاد واداشته است. از نگاه اندیشمندان غربی، اندیشه حکومت و حکمرانی مطلوب، صرفاً با کارکردهای مادی گریانه مطرح گردیده است، اما مطابق آنچه که در منابع دینی و روایی اسلام آمده، دولت اسلامی علاوه بر تامین نیازهای مادی انسان‌ها همچون اقتصاد و امنیت، موظف به فراهم آوردن محیطی معنوی برای تعالی روحی آنان می‌باشد.

در واقع مطابق آراء و اندیشه‌های متفکرین اسلامی، دولت اسلامی به مراتب وظایف و تعهدات بیشتری در قبال مردم عهده‌دار است. از این رو دولت به عنوان خدمت‌گزار مردم تلقی می‌گردد و قدرت کارگزاران حکومتی به مثابه امانتی است که از سوی خداوند و نیز مردم به آن‌ها اعطا شده تا به عنوان ولی نعمتان جامعه پاسخگوی مردم باشند.

وقوع انقلاب اسلامی و به دنبال آن، استقرار نظام نوین جمهوری اسلامی ایران که به لحاظ تئوریک از مبانی دینی و اسلامی برخوردار بوده و از حیث عملی، آرمان‌ها و ارزش‌های والایی الهی و انسانی را دنبال می‌نماید؛ فرصت لازم را برای تحقق عینی و عملی چنین اندیشه‌ای فراهم آورده است. اندیشه‌ای که از سوی بنیانگذار نظام جمهوری اسلامی ایران به عنوان اسلام ناب معرفی گردیده و در آن، پیگیری چنین اهداف والایی را وظیفه دولت اسلامی به شمار آورده است.

به بیان روشن‌تر، حضرت امام خمینی (ره) به عنوان بزرگ‌ترین اسلام‌شناس معاصر و بنیانگذار نظام جمهوری اسلامی، چنین اندیشه‌ای را اندیشه سیاسی اسلام دانسته و در طول یک دهه عمر پر برکت خویش که رهبری و هدایت جامعه اسلامی را بر عهده داشت، همواره همین رویکرد را مورد تأکید قرار داده بود. تأمل در سیره و فرمایشات مقام معظم رهبری نیز گویای این حقیقت است که در نظام معرفتی اسلام؛ دولت، خدمت‌گزار مردم معرفی شده و وظیفه آن خدمت‌رسانی مستمر و بی‌منت است. اگرچه جمهوری اسلامی در طول عمر سی ساله خود گفتمان‌های مختلفی را پشت سر گذاشته است که همه آن‌ها حول محور و اصول اساسی انقلاب با هدف خدمت‌رسانی حرکت نموده‌اند، اما ظهور و بروز گفتمان اصول‌گرایی که با هدف احیای گفتمان انقلاب اسلامی مبنی بر خدمت‌رسانی عدالت‌محور صورت گرفت، بیش از هر گفتمانی به عمل نمودن مطابق اهداف و روش‌های اسلام ناب در عرصه حکومت‌داری تأکید ورزید. عملکرد مطلوب اصول‌گراها در دوره‌های دوم و سوم شوراهای اسلامی شهر، مجالس هفتم و هشتم و دولت نهم؛ حاکی از کارآمد بودن این گفتمان در عرصه عمل و تجربه بوده است.

مروری بر مواضع دولت‌های مختلف در عرصه سیاست خارجی نیز، نشان‌گر این است که موضع فعالانه، اما مستقل و متکی به اصول دولت اصول‌گرا، بیشترین نصیب را برای جمهوری اسلامی در عرصه‌های مختلف همچون دستیابی به فناوری هسته‌ای داشته است؛ لذا یقیناً ترویج گفتمان و ادبیات اصول‌گرایی، کمک به تحقق آرمان‌ها و اهداف انقلاب است که بر توسعه همه‌جانبه انسانی، چه از بعد مادی و چه از بعد معنوی تأکید دارد. همان‌گونه که رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز مواردی چون عدالت‌خواهی، پایبندی به هویت اسلامی - انقلابی، اعتقاد به استقلال سیاسی کشور، فسادستیزی، اعتزاز اسلام، ساده‌زیستی و مردم‌گرایی، مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی و ... را از جمله شاخص‌های اصول‌گرایی می‌دانند.

بنابراین، گفتمان اصول‌گرایی که هدفش مراجعه به اصول و مبانی است، خدمت‌رسانی مطلوب به جامعه در پرتو عمل به اسلام ناب عملی است و بر توسعه مادی و معنوی انسانی به صورت توأمان تأکید می‌ورزد.

معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری